

Maria FILIPIAK

ARTYSTA – SZTUKA – KULTURA
Bibliografia wypowiedzi Jana Pawła II z lat 1978-1996

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978), ss. 477	X (1987) t. 1, ss. 1482
II (1979) t. 2, ss. 1574	X (1987) t. 2, ss. 2582
II (1979) t. 1, ss. 1729	X (1987) t. 3, ss. 1812
III (1980) t. 1, ss. 1983	XI (1988) t. 1, ss. 1073
III (1980) t. 2, ss. 1869	XI (1988) t. 2, ss. 2625
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XI (1988) t. 3, ss. 1405
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XI (1988) t. 4, ss. 2317
V (1982) t. 1, ss. 1376	XI (1988) t. 4, ss. 2317
V (1982) t. 2, ss. 2497	V (1982) t. 3, ss. 1751
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XII (1989) t. 2, ss. 1783
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIII (1990) t. 1, ss. 1885
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XIII (1990) t. 2, ss. 1888
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XV (1992) t. 1, ss. 2147
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XV (1992) t. 2, ss. 1119
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
	XVII (1994) t. 2, ss. 1281

NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań, Warszawa 1987, ss. 220

NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793

NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753

NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań, Warszawa 1985, ss. 875

NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań, Warszawa 1986, ss. 924

NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611

NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 1(1980) -

1978

1. *Kino w służbie wartości ludzkich i chrześcijańskich* (Orędzie [...] z okazji pięćdziesiątej rocznicy założenia Międzynarodowej Organizacji Katolickiej do Spraw Kina, 31 X), NP I, s. 36-38; toż: *Il cinema per la promozione dei valori umani e cristiani*, IGP I, s. 83-86.

1979

2. *Dzieło sztuki w swojej inspiracji jest dziełem religijnym* (Przemówienie po koncercie K. Pendereckiego, 9 II), NP II, 1, s. 145-146; toż: *L'opera d'arte è, nella sua ispirazione, religiosa*, IGP II, [1], s. 369-371.

3. *Wkład Kościoła do postępu kultury* (Audiencja generalna, 18 VII), NP II, 2, s. 33-36; toż: *Il contributo della Chiesa al progresso della cultura*, IGP II, 2, s. 69-72.

4. *Pełne szacunku pozdrowienie dla wszystkich artystów kraju* (Po koncercie wykonanym przez Chicago Symphony Orchestra, 5 X), NP II, 2, s. 323; toż: *Il rispettoso saluto a tutti gli artisti della terra*, IGP II, 2, s. 650.

1980

5. *W imię przyszłości kultury* (Przemówienie w UNESCO, 2 VI), ORpol. 1(1980) nr 6, s. 1, 4, 5-6; toż: *L'integrale umanità dell'uomo si esprime nella cultura*, IGP III, 1, s. 1636-1655.

6. *Pojednać kulturę z Chrystusem i przez Chrystusa z człowiekiem* (Do Kościelnego Ruchu Zaangażowania Kulturowego, 14 VI), NP III, 1, s. 775-778; toż: *Riconciliare la cultura con Cristo, e mediante Cristo, con l'uomo*, IGP III, 1, s. 1754-1759.

7. *List do Kardynała Höffnera z Kolonii na siódmy Międzynarodowy Kongres Muzyki Sakralnej* (27 VI), NP III, 1, s. 829-831; toż: *Lettera al Cardinale Höffner di Colonia per il settimo Congresso Internazionale di Musica Sacra*, IGP III, 1, s. 1875-1877.

8. *W dziele kultury Bóg sprzymierzył się z człowiekiem* (Spotkanie z ludźmi kultury, Rio de Janeiro, 1 VII), NP III, 2, s. 9-12; toż: *Nel opera della cultura Dio ha fatto alleanza con l'uomo*, IGP III, 2, 18-23.

9. *Muzyka sakralna wyrazem chrześcijańskiego dziedzictwa kulturalnego* (Przemówienie do Stowarzyszenia św. Cecylii, 21 IX), NP III, 2, s. 366-369; toż: *La musica sacra espressione del patrimonio culturale cristiano*, IGP III, 2, s. 696-701.

10. *Kościół potrzebuje sztuki* (Do artystów i dziennikarzy, 19 XI), NP III, 2, s. 693-699; toż: *Mezzi, grandezza, responsabilità dell'arte e del giornalismo*, IGP III, 2, s. 1354-1364.

1981

11. *Gdy ludzkie ciało staje się przedmiotem sztuki* (Audiencja generalna, 15 IV), NP IV, 1, s. 451-455; toż: *Il corpo umano „tema” dell'opera d'arte*, IGP IV, 1, s. 942-948.

12. *Znaczenie muzyki kościelnej w służbie liturgii* (Przemówienie do chóru papieskiego, 18 IV), NP IV, 1, s. 462-463; toż: *Importanza della musica sacra nel servizio della liturgia*, IGP IV, 1, s. 964-966.

13. *Zagadnienie nagości w dziele sztuki* (Audiencja generalna, 22 IV), NP IV, 1, s. 472-477; toż: *L'opera d'arte deve sempre osservare la regolarità del dono e del reciproco donarsi*, IGP IV, 1, s. 986-991.

14. *Artysta jest pośrednikiem między Ewangelią i życiem* (Do uczestników Włoskiego Krajowego Zjazdu Twórców Sztuki Sakralnej, 27 IV), NP IV, 1, s. 505-508; toż: *L'artista è mediatore tra il Vangelo e la vita*, IGP IV, 1, s. 1052-1056.

15. *Problem „pornografii” i „pornowizji”* (Audiencja generalna, 29 IV), NP IV, 1, s. 510-514; toż: *I limiti etici nelle opere d'arte e nella produzione audiovisiva*, IGP IV, 1, s. 1064-1072.

16. *Czy ciało ludzkie może być tematem dzieła artystycznego* (Audiencja generalna, 6 V), NP IV, 1, s. 532-537; toż: *Responsabilità etica dell'artista nella trattazione del tema del corpo umano*, IGP IV, 1, s. 1105-1115.

17. *Odwieczna droga muzyki kościelnej* (Przemówienie po koncercie Akademii Narodowej św. Cecylii, 17 X), NP IV, 2, s. 188-189; toż: *Il cammino secolare della musica sacra*, IGP IV, 2, s. 449-450.

1982

18. *Fede e cultura elevano il lavoro a valore di salvezza cristiana* [Wiara i kultura wynoszą pracę do wartości zbawienia chrześcijańskiego] (Do uczestników Krajowego Kongresu Ruchu Kościelnego na Rzecz Zaangażowania Kulturowego, 16 I), IGP V, 1, s. 129-134.

19. *La Chiesa riafferma la sua stima per l'arte e la cultura* [Kościół potwierdza na nowo swój szacunek dla sztuki i kultury] (Do grupy „Przyjaciele Muzeów Watykańskich”, 29 IV); toż: *La Chiesa riafferma la sua stima per l'arte e la cultura*, IGP V, 1, s. 1359-1361.

20. *Kultura i perspektywy przyszłości świata* (Spotkanie z intelektualistami, Coimbra, 15 V), ORpol. 3(1982) nr 5, s. 14-15; toż: *La cultura è per l'elevazione dell'uomo e per lo sviluppo della collaborazione tra i popoli*, IGP V, 2, s. 1690-1705.

21. *Il progresso della cultura per un mondo più giusto e fraterno* [Rozwój kultury dla większego braterstwa i sprawiedliwości w świecie] (Orędzie do Dyrektora Generalnego UNESCO, 24 VII), IGP V, 3, 109-112.

22. *La crisi della cultura europea è la crisi della cultura cristiana* [Kryzys kultury europejskiej jest kryzysem kultury chrześcijańskiej] (Do uczestników V Sympozjum Rady Konferencji Episkopatów Europy, 15 X), IGP V, 3, s. 689-696.

23. *Wolność, współdziałanie, uniwersalność, służba człowiekowi – warunkiem prawdziwego rozwoju kultury* (Przemówienie do naukowców i przedstawicieli świata uniwersyteckiego, Madryt, 3 XI), w: Jan Paweł II, *Wiara i kultura*, Rzym 1986, s. 188-197; toż: *Libertà, cooperazione, universalità, servizio dell'uomo, condizioni per il vero avanzamento della cultura*, IGP V, 3, s. 1094-1103.

1983

24. *Kościół – twórcą kultury w stosunkach z dzisiejszym światem* (Do członków Papieskiej Rady do Spraw Kultury, 18 I), w: Jan Paweł II, *Wiara i kultura*, Rzym 1986, s. 198-205; toż: *La Chiesa creatrice di cultura nel suo rapporto con il mondo moderno*, IGP VI, 1, s. 147-154.

25. *Świat kultury i sztuki jest powołany do budowania człowieka* (Po koncercie w La Scala, 21 V), ORpol. 4(1983) nr 5-6, s. 16-17; toż: *Il mondo della cultura è dell'arte è chiamato a costruire l'uomo*, IGP VI, 1, s. 1321-1325.

26. *Natura i sztuka drogami prowadzącymi do tajemnicy Boga* (Spotkanie z przedstawicielami świata nauki i sztuki, 12 IX), w: Jan Paweł II, *Wiara i kultura*, Rzym 1986, s. 218-224; toż: *La natura e l'arte conducono al mistero di Dio*, IGP VI, 2, s. 491-497.

27. *La musica sacra sia vera arte e ispiri devozione e raccogliamento* [Oby sztuka sakralna stała się prawdziwą sztuką i tchnęła pobożnością i skupieniem] (Homilia, 25 IX), IGP VI, 2, s. 640-644.

28. *Formowanie sumień zadaniem przedstawicieli świata kultury* (Przemówienie do intelektualistów europejskich, 15 XII), w: Jan Paweł II, *Wiara i kultura*, Rzym 1986, s. 234-240; toż: *Anche gli uomini di cultura coinvolti solidamente in un impegno profetico di formazione di coscienze sensibili e capaci di dire „no” all'odio, alla violenza, al terrore*, IGP VI, 2, s. 1352-1360.

29. *L'opera di evangelizzazione della Chiesa passa anche attraverso l'arte* [Dzieło ewangelizacji Kościoła dokonuje się również przez sztukę] (Do pracowników muzeów, 20 XII), IGP VI, 2, s. 1396-1397.

1984

30. *Istnieje – trzeba to stwierdzić bez lęku – chrześcijańska koncepcja kultury* (Audiencja generalna, 8 II), w: Jan Paweł II, *Wiara i kultura*, Rzym 1986, s. 246-249; toż: „*La cultura cristiana esiste e non dobbiamo temere di affermarlo*”, IGP VII, 1, s. 259-261.

31. *Błogosławiony Fra Angelico – sztuka jako droga ku doskonałości* (Do artystów, 18 II), w: Jan Paweł II, *Wiara i kultura*, Rzym 1986, s. 250-257; toż: *L'Angelico proclamato patrono degli artisti*, IGP VII, 1, s. 429-436.

32. *Dialog między Kościołem i kulturą podstawowy dla jutra ludzkiego* (Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, Seul, 5 V), w: Jan Paweł II, *Wiara i kultura*, Rzym 1986, s. 258-263; toż: *Il dialogo tra Chiesa e cultura fondamentale per il futuro dell'uomo*, IGP VII, 1, s. 1264-1269.

33. *L'arte giapponese del teatro „Noh” in uno spettacolo offerto al Papa* [Japońska sztuka teatralna „Noh” dedykowana Papieżowi] (Castel Gandolfo, 22 VII), IGP VII, 2, s. 116-117.

1985

34. *Misja ewangelizacyjna kultury* (Przemówienie do Papieskiej Rady Kultury, 15 I), w: Jan Paweł II, *Wiara i kultura*, Rzym 1986, s. 276-279; toż: *Il dialogo Vangelo-culture promuove la civiltà dell'amore*, IGP VIII, 1, s. 97-100.

35. *Religijny wymiar sztuki* (Homilia dla artystów, Bruksela, 19 V), w: Jan Paweł II w krajach Beneluksu i w Liechtensteinie, Warszawa 1987, s. 320-326; toż: *Un mondo senza arte difficilmente si può aprire alla fede e all'amore*, IGP VIII, 1, s. 1560-1569.

36. *Niech mowa sztuki będzie echem boskiego Logos* (Do świata kultury i sztuki, 16 VI), ORpol. 6(1985) nr 6-7, s. 20-21; toż: *L'arte rivelatrice di trascendenza e palestra di più alta umanità*, IGP VIII, 1, s. 1876-1880.

37. *La sacra musica deve esprimere la verità del mistero di Cristo* [Muzyka sakralna winna wyrażać prawdę tajemnicy Chrystusa] (Homilia dla „Scholae Cantorum”, 29 IX), IGP VIII, 2, s. 794-801.

38. *Valorizzare l'antico patrimonio musicale con forme nuove capaci di esprimere il sacro* [Dostrzec wartości dziedzictwa muzyki dawnej poprzez nowe formy zdolne do wyrażenia sacrum] (Przemówienie podczas otwarcia siedziby Instytutu Muzyki Sakralnej, 21 XI), IGP VIII, 2, s. 1340-1343.

1986

39. *Il talento dell'arte è dono di Dio* [Talent artystyczny jest darem Bożym] (Do Związku Katolickiego Artystów Włoskich, 1 III), IGP IX, 1, s. 565-568.

40. *La fede esercita sulla produzione artistica una funzione illuminante ed ispiratrice* [Wiara pełni w stosunku do twórczości artystycznej funkcję oświecającą i inspirującą] (Do uczestników Kongresu Studiów „Ewangelizacja i dobra kultury Kościoła we Włoszech”, 2 V), IGP IX, 1, s. 1199-1202.

41. *Arte musicale: un appello a mediatore la bellezza* [Sztuka muzyczna: wezwanie do medytacji nad pięknem] (Do zespołu filharmonii z Cannobio, 17 V), IGP IX, 1, s. 1455-1456.

42. *La musica: strumento di comunione tra i popoli e le culture* [Muzyka: narzędzie jedności między narodami i kulturami] (Do artystów, Genua, 19 VI), IGP IX, 1, s. 1857-1859.

43. *L'arte alleata preziosa della fede* [Sztuka cennym sprzymierzeńcem wiary] (Do Międzynarodowego Kongresu Artystów Chrześcijańskich, 14 X), IGP IX, 2, s. 1024-1028.

44. *Sappiano gli uomini riconoscere di nuovo nella cultura la „via regia” della liberazione dalle diverse schiavitù* [Oby ludzie na nowo rozpoznali w kulturze „królewską drogę” wyzwolenia z różnych zniewoleń] (Spotkanie ze światem kultury, Florencja, 18 X), IGP IX, 2, s. 1083-1094.

1987

45. *Muzyka łączy i uszlachetnia* (Audiencja dla akademickiego chóru z Zagrzebia, 17 I), ORpol. 8(1987) nr 1, s. 4; toż: *La musica avvicina gli uomini ai valori dello spirito*, IGP X, 1, s. 127-128.

46. *Spotkanie z nowożytnymi kulturami i inkulturacja* (Przemówienie do Papiejskiej Rady do Spraw Kultury, 17 I), ORpol. 8(1987) nr 1, s. 13; toż: „*Fate maturare negli spiriti l’urgenza dell’incontro del Vangelo con le culture vive*”, IGP X, 1, s. 121-126.

47. *Kultura solidarności* (Spotkanie ze światem kultury, 3 IV), ORpol. 8(1987) nr 4, s. 22; toż: *È compito dell’intellettuale oggi promuovere la cultura della solidarietà*, IGP X, 1, s. 998-1006.

48. *Comunicazione, universalità, senso di umanità sono i valori autentici di ogni vera cultura* [Komunikacja, powszechność, sens człowieczeństwa – autentycznymi wartościami każdej prawdziwej kultury] (Spotkanie ze światem kultury, Buenos Aires, 12 IV), IGP X, 1, s. 1292-1299.

49. *Trzeba, abyście trwali i pomagali trwać innym* (Spotkanie ze światem kultury i sztuki, Warszawa, 13 VI), ORpol. 8(1987) nr 5 bis, s. 15-16; toż: *Dalla cultura e dall’etica scaturiscono un’economia ed un lavoro degni dell’uomo*, IGP X, 2, s. 2214-2220.

1988

50. *Maryjne arcydzieło muzyczne* (Anioł Pański, 1 I), w: *Anioł Pański z Papieżem Janem Pawłem II*, Roma 1989, t. 3, s. 287-290; toż: *Dal mattino della vita fino al tramonto si levi nel canto l’invocazione a Maria*, IGP XI, 1, s. 9-10.

51. *L’arte della musica, espressione di Dio* [Sztuka muzyczna ekspresją Boga] (Po koncercie symfonicznym, 3 XII), IGP XI, 4, s. 1722-1723.

52. *La musica, più delle altre arti, ci parla di cose sante e divine* [Muzyka bardziej niż inne dziedziny sztuki mówi o sprawach świętych i Bożych] (Do chóru „Harmónici Cantores”, 23 XII), IGP XI, 4, s. 1920-1921.

1989

53. *La musica necessita di molto impegno* [Muzyka wymaga wielkiego zaangażowania] (Do młodzieżowej orkiestry z Lanciano, 17 VIII), „La Traccia. L’insegnamento di Giovanni Paolo II” 10(1989) nr 7-8, s. 820-821.

1990

54. *Wobec dzieła genialnego artysty* (Przemówienie do uczestników międzynarodowego sympozjum „Michał Anioł i Kaplica Sykstyńska”, 31 III), ORpol. 11(1990) nr 2-3, s. 16; toż: *Nell'arte del Buonarroti il dramma e la rinascita spirituale di un'epoca*, IGP XIII, 1, s. 795-797.

55. *Il linguaggio universale dell'arte promuove l'unità e la pace tra i popoli* [Uniwersalny język sztuki promuje jedność i pokój wśród ludów] (Do przedstawicieli telewizji japońskiej, 6 IV), IGP XIII, 1, s. 841-846.

1991

56. *Jak być narodem zmartwychwstałym?* (Do przedstawicieli świata kultury, Warszawa, 8 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 28-30; toż: *La Polonia sente l'imperativo della risurrezione*, IGP XIV, 1, s. 1607-1614.

57. *Kościół spogląda z wielkim szacunkiem na twórców i krzewicieli kultury* (Do przedstawicieli świata nauki i kultury, Budapeszt, 17 VIII), ORpol. 12(1991) nr 9-10, s. 911; toż: *Non privare i giovani del diritto ad una educazione comprensiva degli elementi fondamentali della fede*, IGP XIV, 2, s. 314-321.

1992

58. *Dalla musica un messaggio di pace e di fratellanza mondiale* [Płynące z muzyki przesłanie pokoju i światowego braterstwa] (Do przedstawicieli „Orfeo Català”, 16 III), IGP XV, 1, s. 612-613.

59. *La vostra musica sia sempre spunto di elevazione spirituale* [Wasza muzyka niech będzie zawsze okazją do podniesienia na duchu] (Do chóru „Puccini”, 4 IV), IGP XV, 1, s. 1041.

1993

60. *La promozione di una cultura autenticamente Europea è impresa urgente e necessaria per il nostro tempo* [Promojca autentycznej europejskiej kultury pilnym i koniecznym zadaniem dla naszych czasów] (Po koncercie, Castel Gandolfo, 26 VIII), IGP XVI, 2, s. 569-570.

1994

61. *Lettera per il IV centenario della morte di Giovanni Pierluigi Palestrina* [List z okazji 400-lecia śmierci Giovanniego Pierluigi Palestriny] (2 II), IGP XVII, 1, s. 243-246.

62. *Sztuka na usługach wiary* (Do uczestników plenarnego zgromadzenia Papiejskiej Rady do Spraw Środków Społecznego Przekazu, 4 III), ORpol. 15(1994) nr 5, s. 15-16; toż: *I „media” devono essere i nostri occhi aperti sulle sofferenze e sulle aspirazioni dell'intera umanità*, IGP XVII, 1, s. 599-602.

63. *Miłość natchnieniem kultury chrześcijańskiej* (Do uczestników plenarnego posiedzenia Papieskiej Rady do Spraw Kultury, 18 III), ORpol. 15(1994) nr 5, s. 22-24; toż: *In un mondo bisognoso di unità e di amore, la fede apre nuovi orizzonti al genio creativo dell'uomo*, IGP XVII, 1, s. 739-744.

64. *Kaplica Sykstyńska mówi o wielkości Boga* (Przemówienie na odsłonięcie odrestaurowanego „Sądu ostatecznego” Michała Anioła, 8 IV), ORpol. 15(1994) nr 5, s. 32-34; toż: *La Cappella Sistina esprime la speranza di un mondo trasfigurato*, IGP XVII, 1, s. 899-904.

1995

65. *Kino nośnikiem kultury i wartości* (Orędzie [...] na XXIX Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 6 I), ORpol. 16(1995) nr 5, s. 4-5.

1996

66. *Dialog chrześcijaństwa z kulturą* (Do przedstawicieli świata nauki i sztuki, 19 V), ORpol. 17(1996) nr 7-8, s. 16-18.

67. *Dar dla człowieka* (Przemówienie po koncercie w Auli Pawła VI, 31 X), ORpol. 18(1997) nr 1, s. 21-22.